

Prototyper för effektivisering av vattenvård

Sammanfattat resultat av projektet
Vattenåtgärder gemensamt och
regionalt - VÅGOR (2020 - 2021)

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2021
Miljö och samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se

Rapporten har tagits fram av Göteborgsregionen (GR) inom ramen för projektet VÅGOR. Projektet har finansierats av Länsstyrelsen Västra Götaland (LOVA-medel), som även varit projektparter tillsammans 8-fjordar och Sportfiskarna. GR:s medlemskommuner har bidragit med arbetstid.

Innehåll

Prototyper för effektivisering av vattenvård	1
Innehåll.....	3
Inledning	4
Metod och genomförande	5
Identifierade utmaningar	5
Prototyper	7
1. Regional karttjänst.....	7
2. Värderingsverktyg.....	8
3. Regional vägledare.....	11
4. Utbildningspaket.....	12
En språngbräda mot fortsatt arbete	14

Inledning

Vatten bryr sig inte om kartgränser. För att få ett effektivt vattenvårdsarbete behöver också vi arbeta över våra geografiska och sektoriella gränser.

Hos aktörer inom och runt Göteborgsregionen finns en stor kunskapsbank om vattenvård och ökad samverkan kan ge åtgärdsarbetet ännu större effekt. I projektet Vattenåtgärder gemensamt och regionalt (VÅGOR) har relevanta aktörer tillsammans tagit fram prototyper för nya former av samarbete.

Kommunerna har ett brett uppdrag i svensk vattenförvaltning på lokal nivå, från styrning till praktisk vattenvård. Projektet VÅGOR är ett svar på GR-kommunernas önskan om ökat samarbete för att höja tempot i implementeringen av vattendirektivet med fokus på vattenåtgärder. Prototyperna syftar till att på sikt förenkla för kommuner och andra aktörer att samarbeta kring åtgärder inom klimatanpassning, vattenstatus och biologisk mångfald i vattenmiljöer.

Metod och genomförande

Projektet har letts av Göteborgsregionens kommunalförbund (GR). I styrgrupp och projektgrupp har GR, Länsstyrelsen Västra Götaland, 8 fjordar och Sportfiskarna funnits representerade. Projektet har även fått referensstöd från GR:s medlemskommuner, Säveåns vattenråd, Mölndals vattenråd, Göta älvs vattenråd och vattenrådet för Bohuskusten.

Under våren 2020 hölls ett inledande seminarium för att väcka intresse och förklara problemområdet. Efter det skickades en webenkät ut till berörda parter för att kartlägga utmaningar och förslag på lösningar. Med enkätsvaren som grund togs fyra prototyper fram. Under hösten 2020 hölls två digitala workshops där prototyperna bearbetades vidare. Avslutningsvis utvärderades prototyperna i projektets referensgrupper under våren 2021.

Identifierade utmaningar

Från den enkät som gick ut i början av projektet kunde ett antal utmaningar inom vattenvårdsarbetet identifieras. Varje prototyp svarar upp mot några av dessa utmaningar.

Brist på samverkan mellan förvaltningar

Brist på samverkan mellan förvaltningar

Det saknas både gemensamma målbilder och strukturer för hur nödvändigt arbete över förvaltningsgränserna ska ske. Ibland finns intressemotsättningar mellan förvaltningar och ansvarsfördelningen kan vara otydlig.

Brist på tillgängligt kunskapsunderlag

Brist på tillgängligt kunskapsunderlag

Det finns mycket information om tillståndet i våra vatten, men det behövs ett verktyg som gör den mer tillgänglig och praktiskt användbar för tjänstepersoner. Det saknas även bra verktyg för att underlätta prioritering mellan olika intressen och åtgärder.

Brist på kunskap om MNK för vatten

Brist på kunskap om MNK för vatten

Ofta saknas utrymme att sätta sig in i omfattande information om Miljökvalitetsnormer (MKN) och lagstiftning.

Komplexiteten i vattenfrågor

Komplexiteten i vattenfrågor

Idag hanteras vattenfrågor ofta med åtgärder som löser ett problem men förvärrar ett annat. Det kan även finnas målkonflikter där hållbara vattenåtgärder kan konkurrera med behov kring säkerhet, risk för smittspridning och bortfall av mat- och skogsproduktion.

Politisk prioritering

Politisk prioritering

Komplexiteten i frågorna gör det svårt att värdera och kommunicera åtgärders totala samhällsnytta. Det kan handla om vitt skilda värden såsom turism, rekreation, biologisk mångfald, vattenstatus, dricksvatten och klimatanpassning. Detta bidrar till att vattenvård kan få stå tillbaka i den politiska prioriteringen.

Många aktörer

Många aktörer

Kommuner har ansvar för mark- och vattenanvändning och ekologisk status i vatten, samtidigt som marken som krävs för vattenåtgärder ibland ägs av privata aktörer. Samordning mellan kommuner, privata markägare och branschorganisationer behövs och kan vara svår att få till stånd.

Brist på tid

Brist på tid

Åtgärdsarbete inom vattenfrågor hindras av tidsbrist. Då många frågor behöver lösas på kort sikt kan det strategiska perspektivet bli lidande.

Prototyper

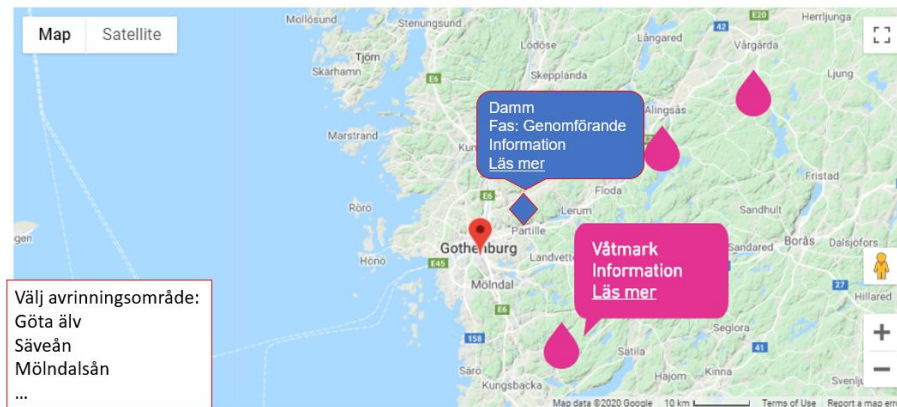
1. Regional karttjänst

Den regionala karttjänsten visualiserar information om planering, VA, miljö, vattenförvaltning och vattenvårdsåtgärder. Informationen samlas från flera olika administrativa nivåer såsom kommuner, myndigheter med mera. Det är önskvärt att så mycket dataöverföring som möjligt automatiseras från befintliga databaser.

KARTTJÄNST

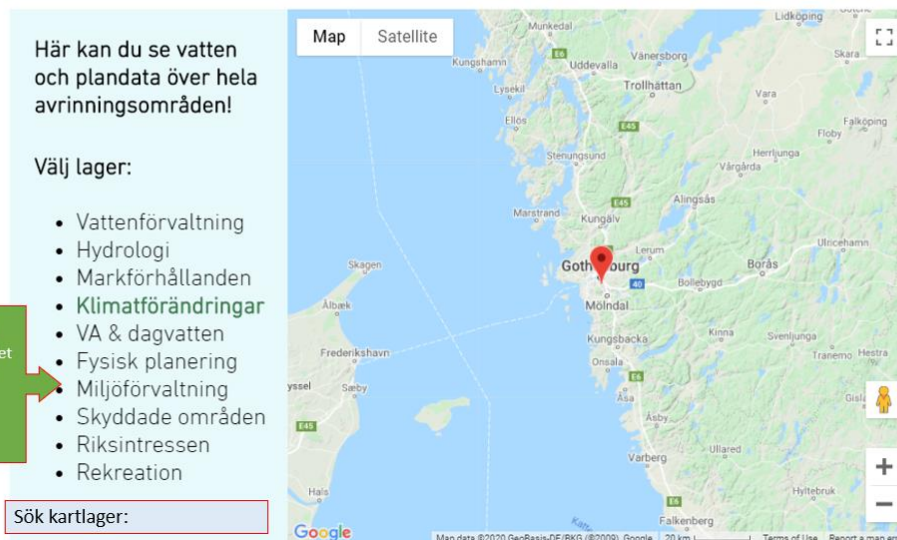
HEM DATA LOGGA IN CONTACT

Åtgärder i Västerhavets vattendistrikt

KARTTJÄNST

HEM DATA LOGGA IN CONTACT

Aggregerad bild för delavrinningsområdet om enskilda avlopp Tillståndspliktiga verksamheter Anmälan om tillst.

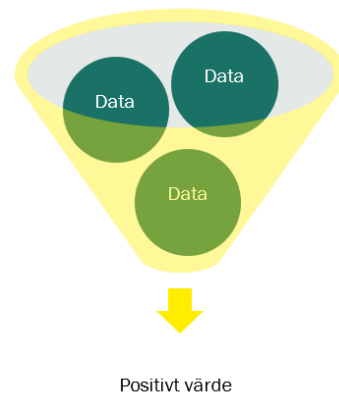
Visualiseringar av hur en regional karttjänst kan komma att se ut.

Prototyp 1 svarar mot följande identifierade utmaningar:

2. Värderingsverktyg

I värderingsverktygets formulär matas information in om åtgärdens utformning. Verktøget ger sen information om åtgärdens positiva värden i form av en enkel bild. Informationen förenklar kommunikation med politiker och allmänhet och gör det möjligt att jämföra olika åtgärders värden med varandra. Verktøget kan även innehålla en katalog av typåtgärder för att förenkla inmatning av information.

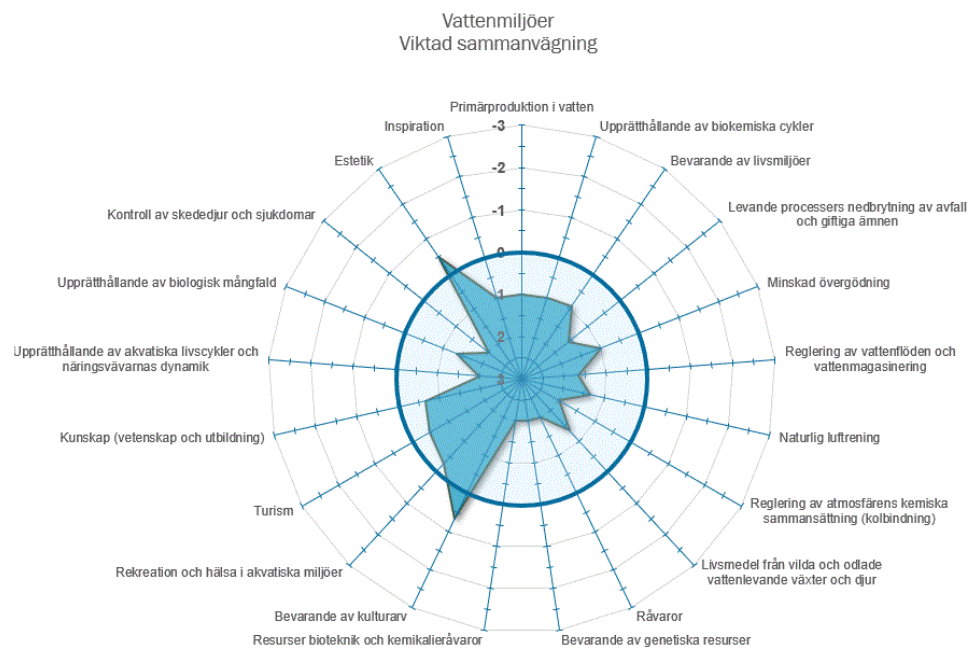

Visualisering över hur formuläret för datainmatning kan komma att se ut.

Frågor	Ja/Nej	Omfattning
Kommer projektet minska grumligheten i vattnet?	Ja/Nej	Liten/Stor
Kommer åtgärderna inom projektet höja grundvattennivån?	Ja/Nej	Liten/Stor
Kommer projektet förbättra förutsättningarna för vattenförekomstens skyddade, rödlistade eller hotade arter?	Ja/Nej	Liten/Stor
Kommer naturliga strandkanter restaureras inom projektet?	Ja/Nej	Liten/Stor

Värdering av åtgärd:

Spindeldiagram över en viktad sammanvägning av vattenmiljöer.

Exempel på mervärde:

Prototyp 2 svarar mot följande identifierade utmaningar:

3. Regional vägledare

Två tjänster på regional nivå hjälper kommunerna med saker såsom ansökningar av externa medel, kontakt med vattenråd, tillståndsansökningar, att hitta rätt kunskapsunderlag, ger goda exempel på åtgärder med mera. Vägledarna kan också guida privata aktörer i utförandet av effektiva åtgärder.

Vi arbetar drivande med åtgärder och regional samordning för effektivare vattenåtgärder

Ring oss om du:

- Vill ha hjälp att utveckla smarta arbetssätt och att integrera vattenfrågan i alla processer
- Vill ha åtgärds-/lösningsförslag och hjälp med vilka faktaunderlag som krävs
- Behöver stöd att söka extern finansiering för vattenåtgärder själv eller tillsammans med andra kommuner/aktörer
- Behöver hitta rätt rådgivare/kompetens

Ringer inte du oss, så ringer vi dig!

Ni som kan kontakta oss är:

- Kommuner inom Göteborgsregionen och kommuner sammanhängande med GR genom avrinningsområde och kustzon i 8+fjordar
- Exploatörer
- Privatpersoner
- Ideella organisationer

Du hittar oss på ett regionalt kontor

Ansök om jobbet som regional samordnare inom vattenfrågor

Vi söker dig med följande kvalifikationer

Krav:

Tvärvetenskaplig kompetens inom miljö och samhällsbyggnad

Erfarenhet av processledning

Grundläggande kunskap om lagstiftning och styrning i miljö, PBL, vatten

Meriterande:

Erfarenhet av att arbeta i kommunal verksamhet

Kunskap inom biologi, juridik och VA

Se även vår annons för personer med mer specialistkunskap inom biologi/VA som ska jobba ihop med regional samordnare

Exempel på annonsmaterial för tjänsten regional vägledare.

Prototyp 3 svarar mot följande identifierade utmaningar:

4. Utbildningspaket

Utbildningspaketet har tre steg och går från en allmän kunskapshöjning till konkretiserat arbete i case. Utbildningen lyfter värdet av vatten och ger idéer om hur man kan starta åtgärdsarbetet i vattenfrågor.

STEG 1

Målgrupp: Politiker och tjänstepersoner.

Introducerande film för gemensam grundförståelse för problematiken och olika lösningar.

Fokus värdet av vatten, vattnets ekosystemtjänster och hur våra (människors) aktiviteter påverkar vattnet på olika sätt.

Tillhörande presentation och diskussionsfrågor.

STEG 2

Tjänstepersoner från olika förvaltningar.

Interaktivt utbildningsmaterial/spel för att i ett case ta sig från idé till åtgärd och uppföljning.

Output blir en visualisering av väg från idé till åtgärd.

STEG 3

Visualiseringen kan användas som vision på kommunen.

Fundera över:

Hur kan vi implementera det är hos oss?

Vad saknas för att göra visualiseringen till verklighet i vår kommun?

Vad kan vi göra för förändringar idag?

Vilka beslut behövs för att göra allt?

Skapa mall eller material att fylla i för att bilda "handlingsplan"/väg framåt.

Prototyp 3 svarar mot följande identifierade utmaningar:

Brist på kunskap om MKN för vatten

Komplexiteten i vattenfrågor

Brist på samverkan mellan förvaltningar

Politisk prioritering

En språngbräda mot fortsatt arbete

Detta projekt har inneburit en ökad samverkan och en rad nya idéer för effektiviseringen av vattenvårdsarbetet i och runt Göteborgsregionen. Göteborgsregionen arbetar nu för att förvalta de kunskaper och det momentum som projektet har burit med sig.

Vid utvärderingen av prototyperna i projektets referensgrupper ställdes frågor om uppskattad användbarhet och genomförbarhet för respektive prototyp. Regional karttjänst skattas högst gällande användbarhet medan övriga prototyper skattas ungefär lika. Även gällande genomförbarhet skattas regional karttjänst högst.

Skattning användbarhet (skala 1-5).

Organisation	Karttjänst	Regional vägledare	Värderingsverktyg	Utbildningspaket
Säveåns vattenråd	3,6	3,3	2,7	3,6
Mölnsalsåns vattenråd	4,2	3,9	3,9	3,6
Göta älvs vattenråd	3,9	3,3	3,3	3,7
Miljöstrategisk planering	3,3	2,5	2,9	2,8
Klimatanpassningsnätverket	4,3	3,7	3,3	3
ÖP-nätverket	4	3,3	2,8	3,3
V/A nätverket	3,5	2,6	3	3,4
Medelvärde (skala 1-5)	3,8	3,2	3,2	3,3

Skattning genomförbarhet (genomsnittlig ranking).

Prototyp	Rankning
Karttjänst	1
Utbildningspaket	2
Regional vägledare	3
Värderingsverktyg	4

Kontakta oss

Denna sammanställning ger en överblick av projektet VÅGOR, vill du ha mer information eller diskutera frågorna ytterligare – kontakta gärna Miljö och samhällsplanering på Göteborgsregionen!